

рішення. Ці інструменти дозволяють залучати кошти спеціально для проектів, спрямованих на збереження природних ресурсів та зниження викидів парникових газів.

4. Соціальні інвестиції. Фінансування на фінансових ринках також може бути спрямоване на соціально відповідальні проекти, наприклад, програми з розвитку освіти, охорони здоров'я, зменшення бідності та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Роль держави та регуляторів. Держави та регулятори також відіграють важливу роль у стимулюванні сталих інвестицій. Вони можуть надавати податкові пільги, створювати сприятливі умови для розвитку сталих проектів та встановлювати стандарти для сталого фінансування.

Фінансові ринки надають підприємствам можливість залучити фінансові ресурси для реалізації стратегій сталого розвитку. Зелені облігації, соціальні інвестиції та інші засоби фінансування на фінансових ринках сприяють не лише розвитку бізнесу, а й сприяють вирішенню екологічних, соціальних та економічних проблем, забезпечуючи більш стійке та ефективне майбутнє для суспільства в цілому.

ЗОВНІШНІ ЗАЛУЧЕННЯ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Литвинов Є.А., здоб. PhD

Солодовнікова А.Л., здоб. PhD

Державний біотехнологічний університет

Зараз в Україні триває повномасштабна війна, спричинена російською військовою агресією. Це накладає на підприємства значні додаткові ризики та значною мірою ускладнює їх економічний розвиток. Разом із тим, приватний сектор економіки, в межах якого функціонує більшість підприємств, є головним джерелом формування дохідної частини бюджету. Тому від успішного вирішення завдання забезпечити функціонування підприємств в довгостроковому плані залежить не лише здатність України захистити себе як державу, але і її успішний повоєнний розвиток. Таким чином, питання залучення фінансових ресурсів посідають важливе місце в системі організації ефективного ведення господарської діяльності. Останнім часом з'являються актуалізовані з врахуванням сучасного стану справ дослідження, зокрема [1–3].

Іншим аспектом, на який потрібно звернути увагу є концепція сталого розвитку, проголошена в якості суспільного орієнтиру на конференціях ООН в Ріо-де-Жанейро у 1992 та у 2012 рр. [4]. Із врахуванням вимог сучасності, вона зберігає свою актуальність і досі. Про це, зокрема, свідчать матеріали публікації [5].

Разом із тим, на рівні підприємства досить складно забезпечити узгодження із повним комплексом критеріїв сталого розвитку. Адже деякі з них

знаходяться поза межами контролю підприємства. Разом із тим, низка вимог є досяжною. Наприклад, ощадливе використання ресурсів, забезпечення доходами населення та інші. Також, в контексті задовільнення вимог сталого розвитку має розглядатись і питання фінансової безпеки підприємства. Адже саме завдяки ній стає можливим його функціонування в довгостроковому плані. А це є базовою умовою для того, щоб підприємство могло успішно виконувати свої інші завдання.

Вимога забезпечення фінансової безпеки в загальному рахунку зводиться до спроможності фінансування підприємством своїх поточних потреб та завдань розвитку. При цьому джерела фінансування розглядають у розрізі власних та залучених. В плані сталого розвитку, на перший погляд, може здатись слушною ідея повного фінансування потреб підприємства за рахунок власних ресурсів. Проте, ця думка при більш глибокому розгляді виявляється хибною. Адже для забезпечення інноваційного розвитку потрібні інвестиції які можуть значно перевищувати за своїм обсягом річний обсяг прибутку. А отже, потребують тривалих строків окупності у 5-10 років та навіть більше. Нерозуміння цього аспекту спричинює не лише диспропорції в економічному розвитку на користь галузей, питома вага основних засобів у яких є незначною та строки окупності витрат є меншими, а продукція не несе значної доданої вартості. При цьому слід зазначити, що інноваційний та соціально-економічний потенціал підприємств решти галузей залишається невикористаним. Такий стан справ не лише суперечить критеріям сталого розвитку, але й гальмує соціально-економічний розвиток, сприяє формуванню диспропорцій та загострює і без того складний соціально-економічне положення.

Важливою проблемою, яка потребує вирішення є пошук джерел фінансування потреб забезпечення фінансової безпеки підприємств та формування умов їх зростання в рамках концепції сталого розвитку. Зважаючи на значні втрати соціально-економічного потенціалу внаслідок російської збройної агресії, на перші рядки порядку денного виходять питання фінансування потреб розвитку підприємств за рахунок зовнішніх джерел. При цьому також заслуговує на увагу питання синергетичного ефекту від таких залучень. Адже розвиток місцевих підприємств та їх фінансова безпека сприяють формуванню пропозиції робочих місць та доходів місцевого населення. Це певною мірою знімає соціальну напругу в контекстах запобігання розвитку злочинності та корупції, а також забезпечення населення доходами. Разом із тим, існують і певні загрози, яким має бути приділено особливу увагу. Це, насамперед, питання забезпечення ефективних доступу до зовнішніх джерел фінансування та контролю за їх використанням.

В аспекті контролю за використанням фінансування, залученого із зовнішніх джерел, найбільш перспективними ми вважаємо залучення у форматі портфельних інвестицій через іноземні фондові біржі. Вони мають багатоступневу систему фінансового контролю, яка включає до свого складу виконання комплексу вимог для включення підприємства в систему біржового лістингу, щорічний аудиторський контроль та контроль з боку акціонерів. Зважаючи на більш високий рівень прибутковості українських підприємств у

порівнянні із закордонними, використання даного джерела є цілком можливим. Проте, робота в даному напрямку вимагає високого рівня кваліфікації фахівців фінансової та юридичної служби підприємства, вимагає значних фінансових витрат та характеризується тривалими строками. А отже, доступне лише потужним, фінансово спроможним підприємствам. До того ж, маємо практику, коли отримавши доступ до такого фінансування, українські підприємства врешті-решт відмовлялись від нього. Яскравим прикладом цього є скандальна історія з агрохолдингом Кернел [6].

Іншими джерелами зовнішніх залучень є прямі іноземні інвестиції та кошти іноземних донорів. Перевагою першого джерела є можливість залучення інвесторів із споріднених галузей, що може сприяти трансферу технологій і більш прискореному розвитку підприємства. Що стосується коштів іноземних донорів, то участь в подібних програмах також може бути бажаною для підприємства не лише з точки зору високої економічної ефективності таких залучень. В ряді випадків вони можуть надаватись навіть на умовах безповоротної фінансової допомоги. При цьому, в процесі взаємодії із донорськими організаціями підприємство одержує можливість удосконалити свої системи звітності, надання інформації зовнішнім користувачам, поліпшити пізнаваність компанії, знайти нові ринкові перспективи. В підсумку це сприяє поліпшенню фінансової безпеки підприємства, його економічному розвитку та відповідає вимогам поліпшення суспільних соціально-економічних умов.

Інформаційні джерела:

1. Тимоць М. В., Стахів Г. І. Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. DOI: <http://dx.doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-70>.
2. Сакун О. С., Щур Р. І., Мацьків В. В. Фінансові аспекти підтримки бізнес-сектору України в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2022. Vol. 1(18). С. 50–60. DOI: <http://dx.doi.org/10.15330/apred.1.18.50-60>.
3. The Main Negative Factors of Military Influence on the Economic Environment of the Region and its Financial and Economic Security / Sytnyk Y., Havrychenko D., Staverska T., Primush R., and Erfan V. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22, № 6. P. 241–245. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.6.33>.
4. Agenda 21: Earth Summit: The United Nations Programme of Action from Rio. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2013. 354 p. ISBN: 9781482672770.
5. Sustainable Development Of Enterprises With Digitalization Of The Economic Management / Davydova O., Kashchena N., Staverska T., and Chmil H. *International Journal of Advanced Science and Technology*. 2020. Vol. 29(8s). P. 2370–2378.
6. Максимчук М. Глава Варшавської фондової біржі: Емісія акцій Kernel використана для дешевого поглинання компанії. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023>.